

na Kranjskem ni več govora. Najbolje pa bi bilo, ako bi bil pustil to pri miru in bi bil čas dejanja konec XVIII. stoletja. Končna sodba je kratka: Veseli bi bili, ako bi bili dobili Linhartovo veseloigro nepremenjeno ali zmerno jezikovno popravljeno; s tem pa, kar je Govekar napravil iz „Županove Micike“, ne moremo biti zadovoljni *Ivan Grafenauer.*

Josip Freuensfeld-Rádinski: **Zvezde ugašajo...** Pesmi. Uredila Fran Cvetko in Vekoslav Spindler. Založil Fran Cvetko, učitelj pri Sv. Andražu v Slov. goricah. Natisnil Anton Slatnar v Kamniku. — V teh časih je preplavljeno polje naše literature z ljudmi, ki nimajo nobenih posebnih talentov za beletristiko, so se pa tekom let privadili in priučili po takem in takem trudu toliko, da so napisali nekaj po teoretičnih pravilih izvršenih verzov, oziroma povesti, ki jim je našlo milostno oko urednikov — to, če se pomisli, kakor je tudi smešno, je v teh časih tako navadno kakor naravno — nekaj prostora po svojih beletrističnih listih. In dogodilo se je čudo, ki pa ni že več čudo, ampak v teh časih čisto navadna stvar, kakor je tudi nenavadna in sama po sebi ne čudna ali nikoli opravičena. Niso se priljubili ti literatje urednikom s svojo umetnostjo — ta je sploh daleč od njih kakor morje od Kranjske — samó uredniki so se navadili nanje, sami niso vedeli zakaj, bili so jim najljubši ljudje na svetu. To je tudi za sedaj zelo resničen slučaj, in imena kakor Vojanov in Spindler in Regali in Tuma in Gangl, kakor tudi Nataša in Valenčič in neki Rozman in menda tudi Jakob Štoka govorijo jasno o tem. To je bilo in bo menda tako pri nas in gotovo je, da na tak način ne bo nikoli zmanjkalo slovenskemu narodu pisateljev in poetov.

V to družino bi uvrstili, ali morda bi dvignili za las nad njo Josipa Freuensfelda Rádinskega. Rojen je bil maja meseca l. 1861., umrl je decembra l. 1893. in je bil tako dober in prikupljiv človek na svetu, da so se našli med njegovimi drugovi taki, ki so zbrali njegove pesmi in ne samo, da so jih zbrali, tudi založili so jih. Ta zbirka ima naslov „Zvezde ugašajo...“ Bogve zakaj tak naslov! Ali je Freuensfeld med tistimi zvezdami, ali so njegove pesmi tiste zvezde — jaz mislim, da ne bi tega pogodili niti tisti, ki so ta naslov priredili! No, besede so lepe, lepo se slišijo in tako je prav. Knjiga ima poljudno pisan uvod, ki pripoveduje o življenju in smrti Freuensfeldovi, na koncu navadno stvar o njegovih verzih in popolnoma na koncu svečan nagovor vsem zavednim Slovincem in učiteljem in učiteljicam še posebe, da naj se spominjajo njega,

ki je posvetil vse svoje moči mladini in prosveti svojega naroda

Pesmi pa so — ne oziraje se na to, kakšne da so — že urejene dobro. Ima cela knjiga nekakšno celoto, se pričinja z erotičnimi verzi, potem sledé pesmi o domovini, potem o materi in naposled balade in romance, ki nimajo v sebi nobene originalnosti in so tudi večjidel preveč razvlečene. V prvem ciklu je res zelo mnogo sentimentalnih pesmi, a prav malo takih, ki imajo v sebi tisto, kar gre človeku do srca in je pogoj prave lirčne pesmi. Tuintam, redkokje zazveni lep stih, potem teče v verzih naprej kronika Freuensfeldovega življenja. — Menda je opravičena misel, da je pesnik zelo skrbno zapisal vsako svoje znatnejše čustvo, ki je bilo najbrž zelo žalostno ali zelo veselo, a je izgubilo na popirju pol žalosti ali veselja. Tako je bilo gotovo zelo lepo in toplo tisto čustvo, ki ga je imel o domovini, a na popirju je zgubilo dober del lepote in toplote:

Nad njivo v sinjem zraku
pleheče sokol sivi,
med žitom prepelico
ugledal je na njivi.

In ljubka prepelica
ne gre mu iz spomina...
Zakaj pač vedno mislim
o tebi domovina?...

Nekoliko več čustva je v pesmih o materi, za katerimi sledé potem že omenjene balade in romance

To bi povedal človek o teh verzih z umetniškega stališča, če bi imel v mislih in spominu pri tem pesmi nekaterih naših resničnih poetov. Če pa ne pomisli človek na to, so to pesmi, ki jih pač ne moremo povzdigovati visoko, pa jim tudi ne odrekati vse vrednosti. Zazveni tuintam verz, človek si domisli, da je bil Freuensfeld „še čisto mlad, ko je to pisal, da je z njim legla v grob velika nada.“

Naju so ločili za vselėj...
Jablana pred našo hišo cvete,
pojeta si ptička dva na njej:
vejic nosi eden, drugi plete...
Naju so ločili za vselėj...

Pa ni bil za poeta ob smrti več tako mlad; dalo je srce, kar je imelo, ni moglo dati tistega, česar je pogrešalo in želelo vse svoje življenje.

P.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Urejuje Anton Koblar. Letnik XV. V Ljubljani 1905 Str. 184. — Pod istim urednikom je izšel že 15. letnik te publikacije. Vsebina je večinoma zgodovinska, deloma tudi prirodopisna. Oglejmo si posamezne članke! —